ایران
سیاسی

■ سال بیست و هشتم ■ شماره ۷۹۳۴ ■ شنبه ■ ۲۸ خرداد ۱۴۰۱
۱۸ ذی‌القعده ۱۴۴۳ ■ 18 June 2022 ■ Saturday

به مناسبت ۲۸ خرداد
سالروز انتخابات سیزدهمین دوره ریاست جمهوری

دولت مردمی، ایران قوی

«آمده‌ام تا با کمک همه مردم ایران و در طلیعه گام دوم انقلاب، دولتی مردمی برای ایرانی قوی تشکیل دهم.» این هدف‌گذاری آرمانی بود که در نخستین بیانیه آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی برای اعلام حضور در انتخابات ریاست جمهوری مطرح شد و در ادامه با شکل‌گیری کابینه و...

۶

رهبر فراکسیون صدر در جمع نمایندگان حزبش، مشارکت خود در انتخابات بعدی عراق را به حذف مفسدان از ساختار سیاسی وابسته کرد

عراق در پیچ «صدر»

«مقتدی صدر» چند روز پس از عملی شدن دستورش برای کناره‌گیری دسته جمعی نمایندگان جنبش صدر از پارلمان عراق، در نشستی خصوصی با اعضای فراکسیونش، با بیان اینکه «با حضور مفسدان، در انتخابات آتیِ مشارکت نمی کنم»، برای بازگشت به فرایند سیاسی کشورش تلویحاً شرط گذاشت.

۴

علی باقری معاون سیاسی وزارت امور خارجه:

شعور زدایی از سیاست خارجی بدتر از شعارزدگی است

- برای موفق نشان دادن دیپلماسی از گنجینه سیاست خارجی هزینه نکردیم
- ملاک همکاری با کشورها، شرقی یا غربی بودن آنها نیست
- ملاک، میزان دوری یا نزدیکی آنها با منافع، امنیت و رفاه ایرانیان است
- دو رویکرد تعامل و تقابل نه اصالت دارند و نه قباحت
- اجازه نمی دهیم صهیونیست‌ها با بازی «شانتاژ حداکثری» ایران ستیزی خود را مشروعیت ببخشند

AFP

گروه سیاسی/ علی باقری، معاون سیاسی وزارت امور خارجه در سخنانی به تبیین مؤلفه‌های حاکم بر سیاست خارجی دولت سیزدهم پرداخت. باقری در اجلاس کانون دانشگاهیان ایران اسلامی دانشگاه تهران، شتاب قطار دیپلماسی را در گرو هم‌افزایی ملی در موضوعات سیاست خارجی دانست و دستاوردهای اخیر سیاست خارجی در ۱۰ ماه گذشته را حاصل رویکرد هوشمندانه دستگاه دیپلماسی در استفاده حداکثری از همه ظرفیت‌های ملی و فراملی برای پیشبرد اهداف سیاست خارجی خواند. به گزارش ایرنا، معاون سیاست خارجی وزارت خارجه با بیان اینکه اهتمام جدی برای پرهیز از هزینه کردن از گنجینه سیاست خارجی برای موفق نشان دادن دیپلماسی از جمله ویژگی‌های راهبردی دستگاه سیاست خارجی در دولت سیزدهم است، گفت: «به عبارت دیگر برای اینکه خود را مردان موفق در میدان دیپلماسی نشان دهیم، حاضر نیستیم در قبال اصول و مبانی سیاست خارجی و خطوط قرمز نظام تساهل و تسامح کنیم، بلکه هنر دیپلماسی آن است که مردان خود را فدا کند تا اهداف سیاست خارجی محقق شود.»

باقری با تأکید بر اینکه خسارت شعورزدایی در سیاست خارجی به اندازه شعارزدایی از سیاست خارجی است، به حاکم بودن اصل کنشگری فعال در عرصه سیاست خارجی اشاره کرد و افزود: «هرگونه رویکرد تعاملی را با پاداش متقابل ترویج می‌کنیم و هرگونه رویکرد تقابلی را با هزینه‌مندسازی منزوی می‌سازیم.»

■ تهدیدزدایی و فرصت ربایی دو روی سکه دیپلماسی

معاون سیاسی وزارت خارجه همچنین به تهدید زدایی و فرصت‌یابی در دستگاه دیپلماسی اشاره کرد و گفت: «تهدیدزدایی و فرصت ربایی دو روی سکه نقش‌آفرینی دستگاه دیپلماسی در میدان تحولات سریع، متنوع و گسترده منطقه‌ای و جهانی است.»

این مقام دیپلماتیک کشورمان تأکید کرد: «ملاک نزدیکی و دوری با دیگر کشورها، شرقی یا غربی بودن آنها نیست، بلکه ملاک دستگاه سیاست خارجی میزان دوری یا نزدیکی آنها با تأمین منافع، امنیت و رفاه ملی است. بنابراین، هیچ یک از دو رویکرد تعامل و تقابل نه اصالت دارند و نه قباحت.»

■ تبادل بیش از ۱۰۰ هیأت سیاسی و اقتصادی

معاون وزیر امور خارجه کشورمان در مورد ویژگی‌های دیپلماسی اقتصادی وزارت امور خارجه گفت: «تنوع در تعاملات اقتصادی، تنوع در طرف‌های تجاری، پایداری روابط اقتصادی و ابزارسازی از مناسبات اقتصادی از جمله مهم‌ترین ویژگی‌های دیپلماسی اقتصادی دستگاه سیاست خارجی است که طی چند ماه گذشته موفق شده تا آن را در میدان روابط اقتصادی با دیگر کشورها عینیت بخشد.» وی ادامه داد: «بر این اساس با انجام توافق‌های متعدد با کشورهای منطقه در زمینه ترانزیت و سوآپ انرژی از جمله گاز و برق، تلاش شده تا با استفاده بهینه از منابع و ظرفیت‌های سخت و نرم از جمله موقعیت ژئوپلیتیک و ژئواکونومیک کشور، جایگاه ژئواستراتژیک منطقه‌ای و بین‌المللی ایران ارتقا یابد.» معاون سیاسی وزیر امور خارجه ادامه داد: «تبادل بیش از ۱۰۰ هیأت سیاسی و اقتصادی از جمله در سطح رئیس جمهور و وزیر خارجه میان ایران و کشورهای مختلف در ۵ قاره طی چند هفته گذشته و حصول بیش از ۵۰ سند برای تدوین نقشه راه توسعه و تحکیم مناسبات دوجانبه، حاکی از اراده جمهوری اسلامی ایران برای تأمین منافع ملی، تسهیل رفاه ملی و تثبیت امنیت ملی از بستر روابط خارجی است».

■ همه تخم‌مرغ‌ها در سبد مذاکرات نیست

باقری با بیان اینکه دولت همه تخم‌مرغ‌های سیاست خارجی را در سبد مذاکرات نگذاشته است، افزود: «هیچ خدشه‌ای به اراده جدی، اهتمام مستمر و تلاش جدی دستگاه دیپلماسی برای به نتیجه رساندن مذاکرات وارد نکرده و نمی‌کند.» وی افزود: «دشمنان ملت ایران بدانند ایرانی که توانست کارزار فشار حداکثری امریکا را به شکست کشانده و سردمداران کاخ سفید را وادار به اعتراف به این شکست مفتضحانه کند، اجازه نخواهد داد تا صهیونیست‌ها با بازی شانتاژ حداکثری ایران‌هراسی را ترویج کرده و ایران ستیزی خود را مشروعیت بخشند.»

معاون وزارت خارجه با بیان اینکه ما سربازان میدان دیپلماسی به تبعیت از رئیس جمهور محترم، هیچ حریمی برای خود قائل نیستیم، گفت: «گوش شنوای ما پذیرای همه انتقادهای سازنده و سینه فراخ ما میزبان همه انتقادهای گزنده است، اما هیچگاه کوچکترین خدشه به حریم ارزش‌های انقلابی و کمترین صدمه به منافع ملی را در هیچ شرایطی برنمی‌تابیم.» معاون سیاسی وزارت امور خارجه به سعه صدر رئیس محترم جمهور اشاره کرد و گفت: «سعه صدر رئیس‌جمهور در برابر انتقادها، برخی سوداگران بازار بازی‌های سیاسی را عصبانی کرده است.»

گزارش

مبانی نظری «شعورزدایی» در سیاست خارجی

مهدی خانعلی‌زاده
پژوهشگر روابط بین‌الملل

دکتر علی باقری، معاون سیاسی وزارت امور خارجه و مذاکره‌کننده ارشد کشورمان دیروز در یک سخنرانی، از مفهومی تحت عنوان «شعورزدایی در سیاست خارجی» سخن گفت که اثر تخریبی برابر و حتی بیشتر از «شعارزدگی در سیاست خارجی» دارد.

نگاهی به ساختار دستگاه و رویکرد دیپلماسی کشورمان در سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی نشان می‌دهد که این دو گزاره همیشه به عنوان عامل آسیب‌زننده به رویکرد عقلانی در مسیر سیاست خارجی حضور داشته‌اند و از تأمین منافع ملی جلوگیری کرده‌اند؛ از پذیرش گفت‌وگوهای انتقادی با اروپا در دولت اکبر هاشمی‌رفسنجانی و نحوه مذاکرات هسته‌ای در دولت محمد خاتمی تا عدم تلاش برای جلوگیری از صدور قطعنامه‌های شورای امنیت در دولت محمود احمدی‌نژاد تا تصویب و نحوه اجرای برجام در دولت حسن روحانی.

درباره شعارزدگی، در سال‌های اخیر مطالب زیادی مطرح شده اما «شعورزدایی» چیست و چگونه منافع ملی را تحت تأثیر قرار می‌دهد؟

شاید یکی از بهترین عرصه‌های نمایش این مفهوم، همان فایل صوتی جنجالی باشد که سال گذشته از گفت‌وگوی دکتر محمدجواد ظریف منتشر شد و بنیادهای نظری اتخاذ این رویکرد را از زبان یکی از تئوریسین‌های آن مطرح کرد. این به معنای توهین به شخص جناب ظریف یا اندیشه‌های وی نیست؛ بلکه با توجه به اینکه برخی از نظریات در علم روابط بین‌الملل، ذیل دسته‌بندی «خردگرایانه» تعریف می‌شوند و تأکید وزیر امور خارجه سابق کشورمان بر «عدم اعتقاد به رئالیسم در روابط بین‌الملل»، می‌توان نوع نگاه حاکم بر دستگاه دیپلماسی ایران در دولت سابق را در راستای همین مفهوم تعریف کرد.

اما این مسأله صرفاً محدود به دوران وزارت جناب دکتر ظریف نیست و با توجه به نقش پررنگ ایشان در سازماندهی و ساختارسازی وزارت امور خارجه از ابتدای انقلاب، می‌توان حکمرانی اندیشه «شعورزدایی» بر رویکرد خارجی دستگاه دیپلماسی را در همین مسیر ارزیابی کرد.

دکتر ظریف در سال‌های منتهی به فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، در دانشگاه دنور مشغول تحصیل در مقطع دکتری بوده و یکی از اساتید مطرح وی در دانشگاه، پدر مادلین آلبرایت، وزیر امور خارجه اسبق این کشور بوده است. فضای حاکم بر نظریات علم روابط بین‌الملل در آن زمان، به قدری «لیبرال پسند» بوده که تأثیر خود را روی نگاه دکتر ظریف نیز به طور کامل اعمال کرده است. برای درک آن فضا، فقط کافی است به عنوان یک نمونه به مقاله بسیار معروف «فرانسیس

فوکویاما»، نظریه‌پرداز امریکایی در آن زمان اشاره کنیم که خبر از پایان اندیشه‌ورزی انسان در سیاست می‌داد و لیبرال دموکراسی را اندیشه پایانی بشر نامید. طبیعی است در چنین فضایی، نوع نگاه دکتر ظریف که در حال کسب مدرک دکتری در یک دانشگاه امریکایی بوده، تا چه اندازه دور از «رئالیسم» و حل شده در «لیبرالیسم» است.

ریشه سخنان و رویکردهایی که وی در دوران وزارت خود اتخاذ کرد نیز با همین پیشینه قابل تحلیل است. خوشبینی به نظام بین‌الملل، باور به ساختار نظم هژمونیک، تأکید بر همکاری‌های بین‌المللی و باور به کارآمدی و جایگاه سازمان‌های بین‌المللی، از جمله ویژگی‌های دکتر ظریف است که می‌توان آنها را برگرفته از همین پیشینه دانست. به عنوان مثال نگاهی به سخنرانی وی در برنامه «تدکس» دانشگاه امیرکبیر که سطح مناقشه تمدنی ایران و امریکا را در حد «عدم درک متقابل دو کشور در نظام بین‌الملل» تقلیل می‌دهد، مشخص می‌کند یکی از چهره‌های مطرح سیاست خارجی کشورمان، همچنان در فضای دانشجویی دانشگاه دنور حوالی سال‌های ۱۹۸۸ تا ۱۹۹۱ میلادی باقی مانده و جلوتر نیامده است.

مطالبی که به عنوان چهارچوب فکری دکتر ظریف از سوی خود ایشان در فایل صوتی معروف مطرح شد هم صحت این مسأله را تأیید می‌کند. ایشان بدون توجه به جایگاه اجرایی خود به عنوان وزیر امور خارجه یک کشور، همانند یک دانشجو یا استاد دانشگاه بدون مسئولیت اجرایی، عدم باور به نظریه رئالیسم را افتخار خود معرفی می‌کند؛ در صورتی که حتی یک وزیر خارجه و مسئول سیاست خارجی در جهان نیز وجود ندارد که بتواند چنین جمله‌ای را مطرح کند. بیان این جمله از سوی وزیر خارجه مانند این است که وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بگوید اعتقادی به پزشکی مدرن ندارد. تأکید بر روش‌ها و نظریات جایگزین در فضای دانشگاهی و آکادمیک، قابل پذیرش است و رواج دارد اما آیا می‌توان پذیرفت فردی که در فضای دانشگاهی معتقد به طب سنتی و منتقد پزشکی مدرن است، در زمان حضور به عنوان وزیر بهداشت هم اعلام کند که با تجهیزات بیمارستانی و رویکرد پزشکی مخالف است و رویکرد وزارت بهداشت در زمان تصدی‌گری او، به طور کامل به سمت طب سنتی خواهد رفت؟

در علم روابط بین‌الملل هم چنین رویکردی وجود دارد. نظریات جایگزین زیادی - مانند سازه‌انگاری، پست مدرن و غیره - وجود دارد که در فضای دانشگاهی طرفداران زیادی هم دارد اما هیچ‌کدام از این نظریات نمی‌توانند و نباید به عنوان دستورکار اصلی و بنیادین یک وزیر خارجه مورد استفاده قرار بگیرند. این مسأله زمانی شکل حادتری به خود می‌گیرد که شخص آقای وزیر، تفاوت موقعیت جغرافیایی را نیز نادیده بگیرد و به دنبال تجویز نسخه اسکاندیناوی برای غرب آسیا باشد.

این، همان دوری از نظریات «خردگرا» در روابط بین‌الملل یا به تعبیر دکتر باقری، «شعورزدایی» از دیپلماسی ایران است که تاکنون نیز آسیب‌های فراوانی به منافع ملی کشورمان وارد کرده است.

اخبار

سفر یک‌روزه اژه‌ای به قم

رئیس قوه قضائیه صبح دیروز ضمن سفر به شهر مقدس قم، با حضرات آیات نوری‌همدانی، مکارم‌شیرازی و سبحانی دیدار کرد. آیت‌الله نوری‌همدانی در دیدار حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای بیان داشت: امروز قاطعیت، اراده و راهبردهای رئیس قوه قضائیه بسیار تأثیرگذار و خوب ارزیابی می‌شود و کارهای شایسته‌ای در دستگاه قضایی در راستای خدمت به مردم صورت گرفته است. این مرجع تقلید در بخشی از سخنان خود با اشاره به موضوع دریافت دیرکرد وام بیان داشت: ربا و ذلت در برابر دشمن دو گناهی است که طبق آیات قرآن تأثیرگذاری آنها در جامعه از سایر گناهان بیشتر است. رئیس قوه قضائیه نیز در این دیدار با اشاره به اهداف سفر هیأت عالی قضایی به استان قم و اقدامات، برنامه‌ها و مصوبات صورت گرفته در جریان این سفر اظهار کرد: مدیران ارشد دستگاه قضایی در جریان سفر به استان قم با حدود ۳۳۰ نفر از مردم به صورت حضوری دیدار کردند و به بررسی و رسیدگی به مسائل حقوقی و قضایی آنها پرداختند.

■ پیگیری تعیین تکلیف محموله ۲۰ میلیارد تومانی

به گزارش مرکز رسانه قوه قضائیه، اژه‌ای در جلسه شورای قضایی استان قم بر رسیدگی ویژه مجموعه قضایی و دادگستری این استان به نامه‌های مردمی واصل شده در جریان سفر استانی هیأت قضایی تأکید کرد. رئیس دستگاه قضا همچنین با اشاره به گزارش رئیس سازمان بازرسی کل کشور در خصوص راکد ماندن چندین ساله یک محموله بزرگ پارچه به ارزش تقریبی ۲۰ میلیارد تومان از سال ۱۳۹۹ در انبار سازمان اموال تملیکی سلفچگان گفت: لازم است که هر چه سریع‌تر نسبت به تعیین تکلیف این محموله پارچه اقدامات مقتضی صورت بگیرد. قاضی‌القضات افزود: طبق گزارش رئیس سازمان بازرسی، برخی اموال و کالاها از سال ۱۳۷۸ تا امروز یعنی ۲۳ سال در انبارهای سلفچگان باقی مانده‌اند؛ ماندن این کالاها در انبار مشکل ایجاد می‌کند؛ فوراً و پس از آنکه مشخص شد این کالاها متعلق به اشخاص هستند یا دولت، باید نسبت به تعیین تکلیف آنها اقدام شود. رئیس دستگاه قضا در همین راستا از رئیس کل دادگستری استان قم خواست که با کمک بازرسی و استانداری قم، جهت تعیین تکلیف هرچه سریع‌تر کالاهای راکد موجود در انبارهای منطقه ویژه اقتصادی سلفچگان، هیأتی را به این منطقه اعزام کند.

وزیر دفاع از پروژه‌های دریایی در بندرعباس بازدید کرد

وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح در جریان سفر به استان هرمزگان و بازدیدهای استانی برنامه‌ریزی شده، از پروژه‌های دریایی وزارت دفاع در بندرعباس بازدید کرد. به گزارش ایرنا، امیر سرتیپ محمدرضا آشتیانی در بازدید از مراحل ساخت ناوشکن، شناورهای سطحی و زیرسطحی گفت: توسعه قدرت در همه ابعاد دفاعی اعم از زمینی و هوایی و بویژه دریایی از اولویت‌های برنامه‌های دفاعی کشور است.

وزیر دفاع با بیان اینکه موقعیت ژئوپلیتیک ایران بویژه در آب‌های خلیج فارس از اهمیت راهبردی برای ما برخوردار است، تصریح کرد: وزارت دفاع متناسب با نیاز نیروهای مسلح و تهدیدات منطقه‌ای در همه آب‌های سرزمینی ناوگان دریایی نیروهای مسلح را به‌روز و مجهز خواهد کرد.

وی در این بازدید افزود: پیام ما به منطقه و جهان، پیام صلح و آرامش است و از طرفی معتقدیم صلح و ثبات منطقه با حضور و مشارکت همه کشورهای منطقه قابل حصول است و جمهوری اسلامی ایران حضور بیگانگان و نیروهای فرامنطقه‌ای را علت ناامنی در این منطقه می‌داند.

امیر آشتیانی هشدار داد: جمهوری اسلامی ایران در دفاع از منافع ملت ایران و دفع تهدیدات تردید به خود راه نداده و نخواهد داد.